

KØBENHAVNS KOMMUNE

Økonomiforvaltningen

www.kk.dk

Modeller for ny styrelse

Chefjurist Vibeke Iversen

Det danske kommunestyre

Det danske kommunestyre er udvalgsbaseret og som sådan en sjældenhed (97 kommuner har udvalgsbaserede styreformer, 1 kommune (Aarhus) har magistratsstyre).

Kommunalbestyrelsen har ansvaret for den kommunale virksomhed og bestemmer selv indretningen af den kommunale organisation.

Udvalg – sammensat ved forholdstalsvalg af repræsentanter for både flertallet og mindretallet i kommunalbestyrelsen – har ansvaret for *den umiddelbare forvaltning*, dvs. de udøvende funktioner er fordelt på mange mennesker og organer.

Borgmesteren har ansvaret for *den administrative ledelse* af den kommunale forvaltning.

Forvaltningen har ingen selvstændig kompetence uafhængig af den politiske ledelse

Den umiddelbare forvaltning

- > Økonomiudvalget og de stående udvalg har ansvaret for **den umiddelbare forvaltning**, dvs. det indholdsmæssige ansvar for de kommunale opgaver, herunder for selve opgaveløsningen (serviceniveauet, varetagelsen og udviklingen af de kommunale opgaver og de kommunale tilbud, organiseringen af de kommunale institutioner, varetagelse af kommunens interesser i relation til stat og region, kontrakterne med de private leverandører mmm. og ikke mindst budgetansvaret).
- > Dette ansvar varetager udvalgene indenfor de af BR's fastsatte rammer og efter indstilling fra forvaltningen.
- > Borgmesteren /Overborgmesteren og borgmestrene (udvalgsformændene) har ikke – som i magistratsstyret eller i det parlamentariske styre – kompetencer eller instruktionsbeføjelser vedr. indholdet i forvaltningens indstillinger.
- > De politiske forhandlinger og beslutninger om den kommunale opgaveløsning ligger i udvalgene og i kommunalbestyrelsen, - ikke hos borgmesteren /overborgmesteren og udvalgsformændene (borgmestrene), der til gengæld - som en del af den administrative ledelse - har ansvaret for, at kommunalbestyrelsens og udvalgenes beslutninger bliver eksekveret.

Den administrative ledelse

- > **Ansvaret for den administrative ledelse** er i det almindelige udvalgsstyre samlet hos borgmesteren (enhedsforvaltning)
- > I styreformer med delt adm. ledelse er det administrative ledelsesansvar delt mellem borgmesteren /overborgmesteren og formændene for de stående udvalg (borgmestrene), således at de hver især har ansvar for den del af den kommunale forvaltning, som vedr. deres udvalgsområde.
- > Ansvar for den administrative ledelse varetages i alle styreformerne af borgmesteren /overborgmesteren og udvalgsformændene (borgmestrene) med ansvar overfor Økonomiudvalget og kommunalbestyrelsen.
- > Indholdet i det administrative ledelsesansvar er varetagelse af den øverste daglige ledelse af kommunens administration, dvs. ansvaret for den daglige drift og sagsbehandling, herunder ansvaret for personale, IT, kasse- og regnskabsopgaver.

Opgaver som politisk leder af udvalgsområdet

Borgmesteren / overborgmesteren og udvalgsformændene (borgmestrene) varetager som politisk leder af hver deres udvalgsområde de almindelige udvalgsformandsopgaver, som i hovedtræk er flg.:

- **opgaverne før og efter udvalgsmøderne i form af forberedelse og godkendelse af dagsordner til udvalgets møder og i den forbindelse koordination i forhold til den politiske behandling og drøftelse af indstillinger med forvaltningen**
- **kompetence til på udvalgets vegne at afgøre sager, som ikke tåler opsættelse eller giver anledning til tvivl**
- **stå i spidsen for opfølgningen i udvalget på forvaltningens eksekvering af udvalgets beslutninger**
- **bindeled mellem borgerne, erhvervslivet, interesseorganisationerne, regionen og forvaltningen indenfor udvalgets område,**
- **ansvar for den tværgående politiske koordinationsopgave vedr. udvalgets opgaver,**
- **relationen til pressen mv. indenfor udvalgets område**

Forvaltningen

- > **Forvaltningen** har ikke nogen selvstændig kompetence uafhængigt af udvalgene og borgmesteren /overborgmesteren og borgmestrene, men handler efter udtrykkelig eller stiltiende delegation fra de kommunalpolitiske organer og den politiske ledelse
- > Forvaltningen har indstillingsretten til udvalgene

Den kommunale styrelseslovs 7 styreformer

- > Almindeligt udvalgsstyre, KSL kap. 3, som stort set alle landets kommuner har i dag, bortset fra de store byer (København, Århus, Odense og Aalborg)
- > Melleformstyre, KSL § 65, (Esbjerg)
- > "Skanderborg-modellen", KSL § 64b (Skanderborg og Faaborg-Midtfyn)
- > Udvalgsløst styre, KSL § 65a

og flg. supplerende muligheder for de større kommuner:
(København, Århus, Odense, Aalborg og Frederiksberg)

- > Magistratsstyre, KSL § 64, (Århus Kommune)
- > Udvalgsstyre med delt adm. ledelse, KSL § 64a, stk. 1 og 2
- > Melleformstyre med delt adm. ledelse, KSL § 64a, stk. 3 (København, Odense og Aalborg)

ØIM's dispensationsadgang i KSL § 65c

- > Økonomi- og indenrigsministeren kan godkende afvigelser fra styrelseslovens gældende styreformer.
- > Godkendelsen kan kun gives for én valgperiode og skal således fornyes forud for eller i løbet af hver valgperiode.
- > Økonomi- og indenrigsministeren skal ved behandlingen af dispensationsansøgninger
 - dels vurdere rækkevidden af en given dispensation i forhold til gældende lovgivning (kan den rummes indenfor intentionerne i den gældende lovgivning eller er den så vidtgående, at det må kræve lovændring?)
 - dels vurdere konsekvenserne af en given dispensation, herunder hensynet til mindretallet og til en klar opgave- og kompetenceafgrænsning

Fem alternative modeller for styrelse

1., 3. og 5. af følgende styreformer indeholder umiddelbart mulighed for flere fuldtidspolitikere:

1. Melleformstyre med delt adm. ledelse, jf. KSL § 64 a, stk. 3
2. Det almindelige udvalgsstyre med flertalsstyre og enhedsforvaltning, jf. KSL Kap. 3
3. Melleformstyre med forholdstalsvalgte udvalgsformænd og enhedsforvaltning, KSL § 65
4. Det almindelige udvalgsstyre med flertalsstyre og delt adm. ledelse, jf. KSL § 64 a, stk. 1 og 2
5. "Skanderborgmodellen", jf. KSL § 64 b

Mellemformstyre med delt adm. ledelse, jf.KSL §64a, stk. 3

- > Den styreform, som Københavns Kommune har valgt i Styrelsesvedtægten for Københavns Kommune af 12. juni 1997 med senere ændringer.
 - ØU og de stående udvalg har ansvaret for den umiddelbare forvaltning
 - Ansvar for den adm. ledelse er delt mellem overborgmesteren og borgmestrene (udv. form), der er valgt af kommunalbestyrelsen ved forholdstalsvalg for hele valgperioden
 - Mindretallet har del i både den umiddelbare forvaltning og den administrative ledelse
 - Overborgmesteren og udvalgsformændene (borgmestrene) er fuldtidslønnede og fødte medlemmer af Økonomiudvalget
 - På grund af den delte adm. ledelse er der tvungen parallelitet mellem udvalgs- og forvaltningsstrukturen. Forvaltningen kan derfor ikke indrettes med enheder på tværs af udvalgsstrukturen med én indgang for borgerne og erhvervslivet
- > **Dispensationsmulighed:** Dispensation til enhedsforvaltning i Københavns Borgerservice med henblik på opfyldelse af intentionerne i lov om kommunale borgerservicecentre.

Det almindelige udvalgsstyre med flertalsstyre og enhedsforvaltning, jf. KSL kap. 3

- > Styreformen er en model med flertalsstyre og enhedsforvaltning, som stort set alle landets kommuner har valgt.
- ØU og de stående udvalg har ansvaret for den umiddelbare forvaltning
- Ansvar for den administrative ledelse er samlet hos borgmesteren, der er fuldtidslønnet og valgt af kommunalbestyrelsen ved flertalsvalg for hele valgperioden.
- Udvalgsformændene vælges af de stående udvalg ved flertalsvalg, men ikke for hele valgperioden
- Mindretallet har del i den umiddelbare forvaltning, men ikke i den administrative ledelse
- Forvaltningen kan indrettes med enheder på tværs af udvalgsstrukturen med én indgang for borgerne og erhvervslivet
- > **Dispensationsmulighed:** Modellen vil for KK forudsætte, at udvalgsformændene – på grund af den store arbejdsbyrde – bliver fuldtidslønnede. Antages at ØIM næppe vil kunne meddele hjemmel hertil ved ændring af Vederlagsbekendtgørelsen, da mindretallet i givet fald ikke er kompenseret for tildelingen af fuldtidslønnede udvalgsformandsposter til flertallet.

Mellemformstyre med forholdstalsvalgte udvalgsformænd og enhedsforvaltning, jf. KSL § 65

- > Styreformen er en model med forholdstalsvalgte udvalgsformænd og enhedsforvaltning, som Esbjerg Kommune har i dag.
- ØU og de stående udvalg har ansvaret for den umiddelbare forvaltning
- Ansvar for den administrative ledelse er samlet hos borgmesteren, der er fuldtidslønnet og valgt af kommunalbestyrelsen ved flertalsvalg for hele valgperioden.
- Udvalgsformændene vælges af kommunalbestyrelsen ved forholdstalsvalg for hele valgperioden og er fødte medlemmer af Økonomiudvalget
- Mindretallet har del i den umiddelbare forvaltning, men ikke i den administrative ledelse
- Forvaltningen kan indrettes med enheder på tværs af udvalgsstrukturen med én indgang for borgerne og erhvervslivet
- > **Dispensationsmulighed:** Modellen vil for KK forudsætte, at udvalgsformændene – på grund af den store arbejdsbyrde – bliver fuldtidslønnede. Antages at ØIM vil kunne meddele hjemmel hertil ved ændring af Vederlagsbekendtgørelsen, da mindretallet i givet fald er kompenseret ved at have del i de fuldtidslønnede udvalgsformandsposter.

Det almindelige udvalgsstyre med flertalsstyre og delt adm. ledelse, jf. KSL § 64 a, stk. 1 og 2

- > Modellen er en flertalsstyremodel med delt adm. ledelse og fuldtidslønnede udvalgsformænd. Ingen af de store byer, som har mulighed for at vælge denne model, har valgt den.
- ØU og de stående udvalg har ansvaret for den umiddelbare forvaltning
- Ansvar for den administrative ledelse er delt mellem overborgmesteren, der er valgt af kommunalbestyrelsen ved flertalsvalg for hele valgperioden, og borgmestrene, der er valgt af de stående udvalg ved flertalsvalg, men ikke for hele valgperioden. OB og borgmestrene er fuldtidslønnede
- Mindretallet har del i den umiddelbare forvaltning
- På grund af den delte adm. ledelse er der tvungen parallelitet mellem udvalgs- og forvaltningsstrukturen. Forvaltningen kan derfor ikke indrettes med enheder på tværs af udvalgsstrukturen med én indgang for borgerne og erhvervslivet
- > **Dispensationsmulighed: 1.** Dispensation til enhedsforvaltning i Københavns Borgerservice med henblik på opfyldelse af intentionerne i lov om kommunale borgerservicecentre. **2.** Usikkert om ØIM kan meddele dispensation til, at også borgmestrene vælges af kommunalbestyrelsen ved flertalsvalg for hele valgperioden, da der ikke er kompensation til mindretallet for de fuldtidslønnede udvalgsformandsposter.

”Skanderborgmodellen”, jf. KSL § 65 b

- > Styreformen er umiddelbart en model med flertalsstyre og enhedsforvaltning, som 2 af landets mindre kommuner har valgt. De store byer kan dog også kombinere modellen med styreformerne med delt adm. ledelse i KSL § 64 a med deraf flg. begrænsninger for indretningen af forvaltningen
- ØU varetager som minimum de opgaver, som udvalget er tillagt i KSL, og de stående udvalg har ikke eller kun indenfor visse områder ansvaret for den umiddelbare forvaltning.
- Kommunalbestyrelsen har ansvaret for den umiddelbare forvaltning i det omfang, ansvaret herfor ikke er lagt i ØU eller de stående udvalg. I KK vil det forudsætte omfattende delegation til forvaltn.
- Ansvar for den administrative ledelse er umiddelbart samlet hos borgmesteren, der er fuldtidslønnet og valgt af kommunalbestyrelsen ved flertalsvalg for hele valgperioden.
- Udvalgsformændene vælges af de stående udvalg ved flertalsvalg, men ikke for hele valgperioden
- Mindretallet har del i den umiddelbare forvaltning, men umiddelbart ikke i den adm. ledelse
- Forvaltningen kan umiddelbart indrettes med enheder på tværs af udvalgsstrukturen med én indgang for borgerne og erhvervslivet

Valg af styreform

Styreformen udtrykker, hvordan vi binder det politiske system sammen med det administrative.

(Forholdet mellem den lovgivende og den udøvende magt)

Valget af styreform indebærer altid et kompromis mellem tre hensyn:

- > **Den almene borgers indflydelse** (lægmands indflydelse)
- > **Politisk ledelse** – folkevalgte amatører, der sætter kursen
- > **Professionalisme** – professionelle embedsmænd, der sikrer løsningerne på kort og lang sigt

Kommunale styreformer

- > **Kommunaldirektørstyre**
(ex. USA, Australien, Irland, Finland og Norge)
- > **Borgmesterstyre**
(ex. Italien, Frankrig, Spanien og Portugal)
- > **Magistratsstyre / Kabinetstyre**
(ex. Belgien, Holland og Aarhus Kommune)
- > **Parlamentarisk styre**
(ex. Norge - Oslo)
- > **Udvalgsstyre**
(ex. Danmark og Sverige)

